

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Demielinizuojančios nervų sistemos ligos 7 kreditai (186 val.)	Medicina (B 06)	Medicinos	Neurologijos ir neurochirurgijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	1 kreditas (27 val.)	Individualus darbas	6 kreditai (159 val.)

Dalyko anotacija:

Dalyko tikslas: suteikti doktorantui teorines žinias ir praktinius įgūdžius apie šiuolaikinę demielinizuojančių ligų sampratą, paplitimą, etiologiją, patogenezę, įvairiomis demielinizuojančiomis ligomis sergančio ligonio ištyrimą, diagnostikos ir gydymo metodus, demielinizuojančių ligų ir jų gydymo įtaką nėštumui, nėštumo poveikį motinos ligai ir jos gydymo taktikai, apžvelgti demielinizuojančių ligų gydymą, naujausius klinikinius tyrimus ir gydymo perspektyvas.

Tematika

Įvadas į demielinizuojančias nervų sistemos ligas.

Demielinizuojančių ligų klasifikacija. Centrinės ir periferinės nervų sistemos demielinizuojančios ligos, diagnostiniai sindromai, diferencinė diagnostika.

Pacientų, kuriems įtariama demielinizuojanti liga, ištyrimo taktika.

Pacientų, kuriems įtariama centrinės nervų sistemos demielinizuojanti liga, klinikinis neurologinis ištyrimas: piramidinės, jutimų, kamieninės, smegenėlių, regos, dubens organų funkcijos, kognityvinių funkcijų įvertinimas.

Pacientų, kuriems įtariama demielinizuojanti nervų sistemos liga radiologinis ir neurofiziologinis ištyrimas.

Pacientų su centrinės nervų sistemos demielinizuojančia liga instrumentiniai tyrimo metodai (magnetinio rezonanso tomografija, neurofiziologiniai sukeltųjų potencialų tyrimai) ir imunologiniai tyrimai. Pakitimų radiologiniuose, neurofiziologiniuose ir imunologiniuose tyrimuose diferencinė diagnostika.

Išsėtinė sklerozė. Kliniškai izoliuotas sindromas. Retos demielinizuojančios ligos.

Išsėtinės sklerozės etiologija, patofiziologija, patologija, klinika, klinikinės eigos, Uthoffo fenomenas, Lhermitte simptomas, itin aktyvios išsėtinės sklerozės diagnostika, ligos eigą imunomoduliuojančio ir simptominio gydymo skyrimo principai. Retos demielinizuojančios ligos: Balo koncentrinė sklerozė, Schilderio liga (difuzinė sklerozė), Marchiafava- Bignami liga (*corpus callosum* demielinizacija).

Išsėtinės sklerozės diagnostiniai kriterijai. Radiologiniai išsėtinės sklerozės diagnostiniai kriterijai.

Atnaujinti McDonaldo diagnostiniai kriterijai ir praktinis jų pritaikymas išsėtinės sklerozės diagnostikoje. Barkhofo diagnostiniai radiologiniai kriterijai, radiologinių vaizdų diferenciacijos praktinių įgūdžių įgyjimas. Modernių radiologinių tyrimų vertė išsėtinės sklerozės diagnostikoje ir diferencinėje diagnostikoje.

Kognityvinių sutrikimų sergant išsėtine skleroze diagnostika.

Kognityvinių testų rinkiniai, trumpo kognityvinių funkcijų ištyrimo (BICAMS) ir kompiuterizuoto kognityvinių funkcijų ištyrimo (CANTAB) klinikinė vertė ir praktinis jų pritaikymas.

Išsėtinės sklerozės paūmėjimai.

Išsėtinės sklerozės paūmėjimų diagnostika ir diferencinė diagnostika, fizinių ir

kognityvinių klinikinių simptomų išreikštumo įvertinimas, ištyrimo metodika, paūmėjimų gydymas ir paūmėjimų prognostiniai veiksniai. Kortikosteroidų pulsterapijos skyrimo principai ir plazmaferozės taikymo indikacijos.

Seksualinė disfunkcija sergant išsėtine skleroze.

Seksualinė disfunkcija sergant išsėtine skleroze: tipai, pobūdis, priklausomybė nuo neurologinių simptomų raiškos, ligos naštos įtaka.

Imunomoduliuojantis ir simptominis išsėtinės sklerozės gydymas, gydomų pacientų monitoravimas, naujos terapijos ir gydymo būdai, gydymo perspektyvos.

Imunomoduliuojančio gydymo skyrimo indikacijos, klinikinių tyrimų duomenys, preparatų efektyvumo palyginamosios charakteristikos, pirmos, antros ir trečios eilės imunomoduliuojančių vaistų parinkimas, išsėtinės sklerozės gydymo algoritmai. Imunomoduliuojančių vaistų (interferonų beta 1a ir 1b, glatiramero acetato, teriflunomido, tekfideros, fingolimodo, natalizumabo, alemtuzumabo ir kt.) veikimo mechanizmai ir vieta išsėtinės sklerozės gydymo algoritme. Itin aktyvios išsėtinės sklerozės diagnostikos ypatumai ir gydymo principai. Papildomi metodai, taikomi itin agresyvios išsėtinės sklerozės gydymui (autologinė kamieninių kraujo ląstelių transplantacija). Pacientų, kuriems skiriamas imunomoduliuojantis gydymas, saugi atranka (saugaus ir efektyvaus gydymo pasisrinkimas, monitoravimas, gydymo saugumo vertinimas, įalutinės vaistų reakcijos ir jų prevencija). Pacientų ilgalaikė dispanserizacija, gydymo efektyvumo vertinimas, gydymo tęsimo ir nutraukimo kriterijai. Imunosupresantų taikymas ir efektyvumas. Išsėtinės sklerozės registrai, ilgalaikės pacientų stebėsenos sistemos principai ir vertė. Išsėtinės sklerozės gydymo perspektyvos. Daugiažidininė progresuojanti leukoencefalopatija: klinika, diagnostika, išsivystymo prevencija.

Išsėtinė sklerozė ir nėštumas.

Išsėtinės sklerozės ypatumai nėštumo metu, moters būklės vertinimas nėštumo ir laktacijos periodu, taikomo gydymo indikacijos ir saugumas, imunomoduliuojančio gydymo atnaujinimo indikacijos po laktacijos. Gimdymo taktikos pasirinkimas ir nuskausminimo rekomendacijos išsėtine skleroze sergančiai moteriai. Išsėtinė sklerozė sergančiųjų nėščiujų konsultavimo ypatumai. Kontracepcijos priemonių parinkimas išsėtine skleroze sergančiai moteriai.

Vaikų ir paauglių amžiaus išsėtinė sklerozė.

Vaikų amžiaus išsėtinė sklerozė: diagnostikos ypatumai vaikų amžiuje, diferencinė diagnostika, gydymo taktikos pasirinkimas, taikomų terapijų saugumas vaikams, gydymo keitimo indikacijos vaikams, ilgalaikio stebėjimo taktika ir ligos prognozė vaikams.

Optinio neuromielitas (Devic liga).

Optinio neuromielito epidemiologija, paplitimas, etiopatogenezė, patologija, klinika, diagnostiniai kriterijai, diferencinė diagnostika, imuninius procesus veikiančio gydymo skyrimo principai, prognozuojamas gydymo efektyvumas, klinikinio atsako vertinimas, simptominis ir reabilitacinis gydymas.

Mielitas (ūminis idiopatinis demielinizuojantis uždegiminis mielitas).

Terminologija, mielitų diagnostika ir diferencinė diagnostika. Mielito epidemiologija, etiologija, patogenezė, patologija, klinika, mielito diagnostiniai kriterijai ir jų taikymas, diferencinė diagnostika, gydymo pasirinkimas (gliukokortikoidai, plazmaferozė, ilgalaikis gydymas). Saugumo ir efektyvumo vertinimas taikant ilgalaikį gydymą.

Optinio neurito. Oftalmologinis ligonio ištyrimas.

Optinio neurito epidemiologija, etiologija, patogenezė, patologija, klinika, diagnostika ir diferencinė diagnostika. Prognostiniai konversijos į kliniškai patvirtintą išsėtinę sklerozę veiksniai. Optinio neurito gydymo principai. Oftalmologinis ligonio su optinio neuritu ištyrimas, regos aštrumo, akių dugno įvertinimas, papildomi instrumentiniai tyrimai. Optinės koherenčinės tomografijos taikymo indikacijos ir vertė optinio neurito, išsėtinės sklerozės diagnostikoje ir diferencinėje diagnostikoje, ilgalaikio tinklainės nervinių skaidulų sluoksnio storio monitoravimo vertė.

Ūminis išsėtinis encefalomyelitas.

Terminologija, ūminio išsėtinio encefalomyelito epidemiologija, etiologija ir patogenezė, klinika, diagnostika (klinikinė, radiologinė, imunologinė), diferencinė diagnostika, gydymas, prognozė ir profilaktika.

Centrinė tilto mielinolizė ir ekstrapontinė mielinolizė.

Istoriniai ligos aspektai, epidemiologija, etiologija ir patogenezė, patologija, klinika, diagnostika ir diferencinė diagnostika (radiologinių vaizdų interpretavimas), gydymo principai, elektrolitų pusiausvyros sutrikimų koregavimo principai ir rekomendacijos, ligos profilaktika ir prognozė.

Praktiniai įgūdžiai

Pacientų su įtariama išsėtine skleroze ir kitomis demielinizuojančiomis centrinės ir periferinės nervų sistemos ligomis klinikinio įvertinimo įgūdžiai, panaudojant klinikinius metodus, klausimynus, testus ir skales, skirtas klinicistui.

Gebėjimai vertinti ir interpretuoti elektrofiziologinių, neurovizualinių, radiologinių, laboratorinių ir neuropsichologinių demielinizuojančiomis ligomis sergančio paciento tyrimų rezultatus.

Gebėjimai parinkti klinikiniais tyrimų įrodymais pagrįstą gydymą konkrečiam išsėtine skleroze ar kita centrinės nervų sistemos demielinizuojančia liga sergančiam pacientui. Sugebėjimas įvertinti gydymo efektyvumą, saugumą, gydymo keitimo indikacijas, įgūdžiai derinant vaistų ir gydymo būdų kombinacijas.

Optimalaus nėsčiosios, sergančios demielinizuojančia nervų sistemos liga (išsėtine skleroze), gydymo ir konsultavimo plano sudarymo įgūdžiai.

Sugebėjimas atpažinti galimas vaistų nepageidaujamas reakcijas, jų koregavimas ir perspėjimas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Hodges JR. Cognitive assessment for clinicians. 2nd Ed. Oxford University Press, 2007.
2. Klinikinė neurologija. Red. V.Budrys. 2-as leid. Vilnius, Vaistų žinios, 2009.
3. Lucchinetti CF, Hohlfeld R. Multiple sclerosis 3. Saunders Elsevier, 2010.
4. Urgentinė neurologija. Red. V.Budrys.Vilnius: Vaistų žinios, 2011.
5. Scolding N, Wilkins A. Multiple sclerosis. Oxford University Press, 2012.
6. Wilkins A. Progressive Multiple Sclerosis. Springer, 2013.
7. Fox RJ. et al. Multiple sclerosis. Continuum. Vol.19 N4. 2013.
8. Goodin DS. Handbook of clinical neurology. Multiple sclerosis and related disorders. Elsevier, 2014.
9. Krieger SC et al. Multiple sclerosis and other demyelinating diseases. Continuum. Vol.22N3.2016
10. Minagar A. Multiple sclerosis. An overview of clinical features, pathophysiology, neuroimaging, and treatment options. Morgan and Claypool. 2014.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. Gintaras Ferdinandas Kaubrys (prof. dr.):

1. Mameniskiė R, Jatuzis D, **Kaubrys G**, Budrys V. The decay of memory between delayed and long-term recall in patients with temporal lobe epilepsy. Epilepsy Behav 2006;8(1):278-88.
2. Kuzmickienė J, **Kaubrys G**. Cognitive results of CANTAB tests and their change due to the first dose of donepezil may predict treatment efficacy in Alzheimer disease. Med Sci Monit 2015;21:3887-99.
3. Giedraitienė N, Kizlaitienė R, **Kaubrys G**. The BICAMS battery for assessment of Lithuanian-speaking multiple sclerosis patients: relationship with age, education, disease disability, and duration. Med Sci Monit 2015;21:3853-9.
4. Kuzmickienė J, **Kaubrys G**. Selective ability of some CANTAB battery test

	<p>measures to detect cognitive response to a single dose of donepezil in Alzheimer disease. <i>Med Sci Monit</i> 2015;21:2572-82.</p> <p>5. Vaitkevičius A, Kaubrys G, Audronytė E. Distinctive effect of donepezil treatment on P300 and N200 subcomponents of auditory event-related evoked potentials in Alzheimer disease patients. <i>Med Sci Monit</i> 2015; 21:1920-7.</p> <p>6. Rotomskis A, Margevičiūtė R, Germanavičius A, Kaubrys G, Budrys V, Bagdonas A. Differential diagnosis of depression and Alzheimer's disease with the Addenbrooke's Cognitive Examination-Revised (ACE-R). <i>BMC Neurol</i> 2015;15:57.</p> <p>7. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Specific features of executive dysfunction in Alzheimer-type mild dementia based on Computerized Cambridge Neuropsychological Test Automated Battery (CANTAB) test results. <i>Med Sci Monit</i> 2016;22:3605-13.</p>
<p>2.</p>	<p><u>Rasa Kizlaitienė (dr.):</u></p> <p>1. Aleknaitė L, Kizlaitienė R, Kaubrys G, Budrys V. Agresyvio eigos recidyvuojančios remituojančios išsėtinės sklerozės gydymas natalizumabu. <i>Neurologijos seminarai</i> 2012;16(54):289-300.</p> <p>2. Kizlaitienė R, Budrys V, Kaubrys G. Nusiskundimų atmintimi ir nuovargiu ryšys su objektyviomis kognityvinėmis funkcijomis, nuovargiu ir depresija, sergant išsėtine skleroze. <i>Neurologijos seminarai</i> 2012;16(52):128-42.</p> <p>3. Sakalauskaitė-Juodeikienė E, Kizlaitienė R, Budrys V, Kaubrys G. Itin aktyvios recidyvuojančios remituojančios išsėtinės sklerozės gydymas fingolimodu: literatūros apžvalga ir gydymo patirtis Vilniaus išsėtinės sklerozės centre. <i>Neurologijos seminarai</i> 2014;18(59):15-27.</p> <p>4. Giedraitienė N, Kaubrys G, Kizlaitienė R, Bagdonaite L, Griskevicius L, Valceckiene V, Stoskus M. Therapeutic Plasma Exchange in Multiple Sclerosis Patients with Abolished Interferon-beta Bioavailability. <i>Med Sci Monit</i> 2015;21:1512-9.</p> <p>5. Giedraitienė N, Kizlaitienė R, Kaubrys G. The BICAMS Battery for Assessment of Lithuanian-Speaking Multiple Sclerosis Patients: Relationship with Age, Education, Disease Disability, and Duration. <i>Med Sci Monit</i> 2015;21:3853-9.</p> <p>6. Mockevičiūtė E, Kizlaitienė R, Budrys V, Strupaitė R, Liveikienė A, Mamontovaitė G, Cimbaldas A, Ašoklis R. Optinės koherentinės tomografijos tyrimo vertė sergantiems išsėtine skleroze. <i>Neurologijos seminarai</i> 2015; 19(63):50-8.</p> <p>7. Matusėvičiūtė A, Kizlaitienė R, Kaubrys G. Į naviką panaši išsėtinė sklerozė. <i>Neurologijos seminarai</i> 2016;20(68):103-11.</p>

<p>Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos kryptų mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).</p>
<p>Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. dr. (HP) Algirdas Utkus:</p>